

Evropská ichtyologická společnost

European Ichthyological Society (EIS) je mezinárodní nevládní organizace odborníků a dalších zájemců o nauku o rybách a jejich studium. Posláním společnosti je koordinovat výzkum ryb a jejich biologie, usnadňovat a rozšiřovat mezinárodní spolupráci v oboru. Hlavním úkolem je organizace Evropských ichtyologických kongresů, které se konají v tříletých intervalech od r. 1973. EIS byla založena v r. 1976 během II. evropského ichtyologického kongresu v Paříži, kde se nachází oficiální sídlo společnosti. Jedním z hlavních cílů EIS bylo pořádat pravidelné kongresy v dobách rozdělené Evropy vždy v některé „východní“ a „západní“ zemi, to je naštěstí již

minulostí. Nyní se kongres koná vždy ve státě, který nabídne nejlepší podmínky pro organizaci tak velké akce. Poslední XIV. evropský ichtyologický kongres proběhl 3.–8. července 2012 v belgické Lovani (Liège neboli Lutych).

EIS během dosavadní existence změnila svůj název – nejprve se jmenovala European Ichthyological Union (1976–91), poté nějaký čas Societas Europaea Ichthyologorum, od X. evropského ichtyologického kongresu konaného (a organizovaného) Laboratoří genetiky ryb Ústavu živočišné fyziologie a genetiky AV ČR, v. v. i., viz článek na str. CXXXV–CXXXVI) v r. 2001 v Praze nese současné jméno. Společnost

je řízena výborem složeným z prezidenta, jeho zástupce, pokladníka a dvou dalších členů a výkonného sekretáře, který svolává a organizuje příští kongres. Všichni tyto funkcionáři jsou voleni na valné hromadě (General Assembly) na závěr každého kongresu. Současným prezidentem EIS je Maurice Kottelat (Cornol, Švýcarsko) a členové výboru (v abecedním pořadí): Jörg Bohlen (Liběchov, Česká republika), Ivana Buj (Záhřeb, Chorvatsko), Daniel Golani (Jeruzalém, Izrael), Fabian Herder (Bonn, Německo) a Lukas Rüber (Bern, Švýcarsko). Od r. 2007 společnost na kongresu odměňuje nejlepší studentské příspěvky, které posuzuje odborná komise a uděluje většinou jednu cenu za nejlepší přednášku a jednu za plakátové sdělení (poster). Vybraní studenti obdrží finanční částku a bezplatné členství v EIS do příštího kongresu (členský poplatek je 30 Euro). Více informací najdete na webové stránce společnosti <http://artedi.nrm.se/eis/>.

Martin Pudil, Roman Vacík

Pavel Řepa sedmdesátiletý

Je to k nevíře, ale v červenci 2013 oslavil ichtyolog, ornitolog, ochranář, státní úředník, divadelník a recesista RNDr. Pavel Řepa 70. narozeniny. Jubilant se narodil 23. července 1943 v pražské porodnici u svatého Apolináře; jak sám s oblibou uvádí, nedaleko od psychiatrické léčebny, sexuologického ústavu, záchytné stanice a Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Zatímco ostatní jmenované instituce považuje za nahodilé řízení osudu, bez vlivu na rozvoj své osobnosti, blízkost fakulty se mu stala osudovou. Vyrůstal v Podolí, na ptačtvo bohatém okraji tehdejší Prahy. První ornitologické poznatky získával v Krkonoších od Josefa Zemana, autora knížek o veverce Zrzečce. Na střed-

ní škole měl štěstí na učitelku přírodovědy, paní Kramářovou, která ho dobře připravila pro vysokoškolská studia.

Na fakultě se Pavel upsal oboru ichtyologie. Roky studia a bádání prokládal recesistickými kousky, kterými obveseloval své kolegy a přiváděl k šílenství značnou část pedagogů. Stran zoologie mu byli vzory ornitolog Walter Černý a ichtyolog Ota Oliva. Sám se ale považuje především za žáka jen o 12 let staršího Vladimíra Hanáka, který mu byl vynikajícím učitelem nejen na univerzitě. Později se pro něj stal nedostižným vzorem v ornitologii a různých „ptákovinách“ Karel Hudec.

V době studií Pavel poprvé zavítal v rámci brigádnické pomoci venkovu do Tachova – a hned si ujasnil, že to je přesně místo, kde by nikdy nechtěl žít. Proto po úspěšném absolvování fakulty s nelíčeným nadšením přijal umístěnku právě do Tachova. Vzpomíná, že si nejdříve myslel, že za několik let odejde jinam, do míst s větší badatelskou perspektivou, ale pak si uvědomil, že o kvalitě výzkumu nerozhoduje, kde bude pracovat, ale jak. Tachovsko si zamiloval a v okresním muzeu zůstal od r. 1966 do r. 1990.

Během té doby publikoval značné množství příspěvků o obratlovcích Tachovské brázdy a Českého lesa. Díky jeho obrovskému úsilí se Tachovsko zařadilo k nejlépe probádaným oblastem celé republiky. Nevěnoval se však jen faunistice. Zejména v ornitologii spočívá jeho přínos v dlouhodobých studích společenstev ve vztahu k jednotlivým biotopům. V minulosti započatém kvantitativním snímání pokračuje dosud, takže získal unikátně dlouhé časové řady výsledků. Zabýval se rovněž metodikou sčítání ptáků. S Jiřím Jandou sepsal ve své době jedinečnou a dodnes hojně používanou publikaci *Metody kvantitativního výzkumu v ornitologii* (1986). Koordinoval sčítání lysky černé (*Fulica atra*) a stále koordinuje zimní sčítání dravců. Za všechny jeho zásluhy mu Česká společnost ornitologická v r. 2010 udělila čestné členství.

Pavel Řepa se vždy zajímal i o ochranu přírody. Nezabýval se tehdy často praktickou ochranou jednotlivých exemplářů nebo kuriozit, jeho vizí byla krajina fungující jako celek, vhodná pro člověka, živočichy i rostliny. Do r. 1989 se angažoval v dobrovolné ochraně přírody, zejména

1 Pracovní schůzka k managementu rezervace Pod Volfštejnem u Černošín v r. 1989. Zleva L. Mára, referent ochrany přírody Okresního národního výboru Tachov, J. Nesvadbová z Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody Plzeň a Pavel Řepa. Z archivu P. Řepy

2 P. Řepa ve svém oblíbeném, takřka bytostním převtělení za husitského kazatele. Foto M. Pudil

v Českém svazu ochránců přírody, např. při péči o degradující chráněná území. Polistopadové změny vnímal jako příležitost udělat pro ochranu přírody ještě víc. Proto přešel na Okresní úřad Tachov, do nově vznikajícího odboru ochrany přírody. Odchod z muzea byl pro něj bolestný, ale v té chvíli to považoval za vhodné. Kromě mnoha zásluhných ochrannářských počínů se zde již od počátku 90. let zasažoval o vznik CHKO Český les.

Po zániku okresních úřadů v r. 2002 opustil pracovně Tachov a stal se zoologem na Správě CHKO Slavkovský les v Mariánských Lázních. Stále pokračoval v ochrannářské činnosti i v zoologickém výzkumu, i když se mu nemohl věnovat naplno. Vedle vlastních badatelských aktivit byl v letech 1992–98 duchovním otcem a nezdolným motorem sčítání ptáků Českého lesa. Protože akce byla úspěšná jak po ornitologické, tak společenské stránce, Pavel následně vymyslel a zorganizoval sčítání ptáků Slavkovského lesa.

V r. 2010 jeho rozpolcení mezi výzkumem a ochranou přírody vykristalizovalo do dvou částečných úvazků – v tachovském muzeu a na Správě CHKO Slavkovský les. Počátkem r. 2014 Pavel dovrší svůj návrat do Tachova a nadále bude pracovat už jen v Muzeu Českého lesa. Ke své profesní pouti řekl: „Jsem jako Neruda, vším jsem byl rád. Všude jsem mohl dělat aspoň něco v ornitologii. A to navíc, co mi to které místo přineslo, mě kupodivu bavilo, ať to byla péče o sbírky či úřadování. Znít to podivně, mnohý kolega by mě s takovým názorem poslal k psychiatrovi, ale musím přiznat, že jsem našel zvrhlou rozkoš i v četbě a výkladu zákonů a nařízení. Přesto – a tím

se nechci dotknout kolegů ze správ CHKO, muzeum – to je vono!“

Mnoho lidí zná Pavla Řepu jako vynikajícího zoologa. To je však pouze část jeho osobnosti. On je také skvělý divadelník – herec i režisér. První roli hrál jako desítiletý ve škole. Ochotnickému divadlu se začal věnovat v 70. letech – větší slávy se ale dočkal až po obnovení ochotnického souboru v r. 1992. Soubor se příznačně jmenuje Komedijanti a sklízí úspěchy nejen u nás, ale také v Bavorsku. Může se pochlubit více než 20 inscenacemi, z nichž některé jsou v němčině. Za všemi stojí, kromě dalších nadšenců, právě Pavel.

Nezapomenutelné scénky z různých údobí historie připravují Komedijanti pro každoroční historické slavnosti k výročí bitvy husitů u Tachova v r. 1427. V nich se projevuje svébytný Pavlův pohled na historické osobnosti, které svým pojetím zlidštuje. Často také opravuje – a po svém na správnou míru uvádí – různé, dlouho tradované historické omyly. Pavel Řepa se rovněž stal živoucí legendou tzv. spanilých jízď husitského vozu po okrese Tachov. Poprvé se konaly u příležitosti výročí bitvy u Tachova v r. 1967 a poté od r. 1987 v pětiletých intervalech. Trvaly jeden až dva týdny a provázelo je bujaré veselí, ježhož hlavním strůjcem byl obvykle Pavel.

Vedle všech svých aktivit stihl ještě věst kroužek mladých přírodovědců, z něhož vzešla řada budoucích biologů. Také u ornitologických začátků prvního z autorů tohoto příspěvku stál Pavel Řepa. Dodnes si pamatují první návštěvu v jeho pracovně. U jedné stěny stůl s psacím strojem, jinak všude skříně a kartotéky s terénními záznamy nebo separáty. Vše mělo svůj řád. Nejvíce mě tehdy zaujal jeho „ochrannářský erb“ na stěně u okna – na polystyrenové pavěze krásně vyvedená rostlina řepy a pod ní velký nápis Bulvus Repa. Až později jsem mohl docenit přehled, který měl v pečlivě vedených kartotékách. V tom nikdy nehřešil a nespolehal se na svou fenomenální paměť, díky níž dokáže okamžitě chrlit množství poznatků, literárních pramenů i historek prakticky k jakémukoli nadhozenému biologickému problému.

Přejme Pavlovi nadále vitalitu a k tomu pevné zdraví, aby mohl stále prohánět své původní i umělé klouby v terénu, v divadle a bazénu.

Evžen Kůs

Kdož jsú boží bojovníci...

Osudy přírodovědců, kteří po absolutoriu vysoké školy nezůstali v centrech vědeckého a společenského dění a vydali se na nejistou a často dobrodružnou kariéru pracovníků regionálních muzeí, by někdy vydaly na román. Jedním z nich je i čerstvý sedmdesátník RNDr. Pavel Řepa, který spojil svůj profesní život s Tachovskem, a to tak dokonale, že mnozí obyvatelé Tachova, kteří ho léta znají, ani netuší, že je vlastně „náplava“ z Prahy. Severní část Českého lesa a jeho podhůří dodnes patří k „zapomenutým“ krajům naší republiky. Dlouhá desetiletí to byl kraj, kde dávali dobrou noc lišky, lesníci a pohraničníci. Ale ani po stránce přírodovědné nešlo o území hodné přílišného zájmu vědců. Botanici i zoologové z Prahy dávali přednost jižním Čechám a Šumavě, přírodovědným výzkumem Českého lesa se příležitostně zabývalo pouze Krajské muzeum v Plzni. S příchodem Pavla Řepy se situace začala měnit. Již v r. 1969 zahájil sledování a mapování výskytu drobných savců. Jeho výzkumná činnost vzbuzovala velkou zvědavost, místní obyvatelé nechápali,

co podivný muž s pytlím plným pastiček vlastně hledá. Zprvu se domnívali, že chytá „myši“ na výdělek, ale když se jim dostalo odpovědi, že pro blaho vědy, pomysleli si své.

S Pavlem Řepou jsem se setkal v r. 1966, na počátku jeho profesní kariéry v tehdejší okresním muzeu, kde začal organizovat celookresní ochrannářské olympiády mládeže. Dodnes si vzpomínám, jak jsme se ve finále soutěže utkávali s dnes věhlasným botanikem a ekologem Karlem Prachem. Pavlovo zanícení pro poznávání tajemství přírody, úcta ke krajině a všemu živému, to vše formovalo myšlení a životní postoje několika generací budoucích přírodovědců, mne nevyjímaje. Nikdy nepatřil k úzce zahleděným pouze na svůj obor, naopak citlivě vnímal krajinu jako místo k životu všeho živého, včetně člověka. Jeho vpravdě renesanční pohled na svět se odráží i v každodenním konání. Osobně se např. podílel na záchraně nádherného řezbářského díla Poslední večere Páně – spolu s muzejním preparátorem převezli toto dílo na traktor z polorozbořeného

kostela v Pořejově. Dnes je sousoší z lipoového dřeva v životní velikosti ozdobou rektáře tachovského muzea. [Pozn. redakce: Muzeum bylo zřízeno ve zrušeném klášteře (v r. 1950) františkánů, kteří v Tachově působili od r. 1421.]

Jako zoolog a ochránce přírody se Pavel Řepa počátkem 70. let minulého stol. ocitl uprostřed realizace tzv. tachovského zemědělského experimentu, kdy docházelo k vyhrnování pobřežních porostů rybníků, likvidaci luk, bezhlavým melioracím, pálení slámy po sklizni na polích a podobným ekologickým „zhůvěřilostem“. Za této situace nelehké pro ochranu přírody dokázal využít všech možností, které se naskytly, aby se pokusil zabránit nejhoršímu, a nutno říci, že se mu to nezřídká podařilo. Kromě odborných znalostí dokázal zúročit i svůj neovědňar výčetník a herecké nadání. Možná se proto tak věrně vžil do úlohy husitského kazatele tepajícího zlořády a nepravosti – lhosejtno, zda v dobách reálného socialismu nebo v době současné. Známé husitské heslo Nepřítel se nelekejme, na množství nehleďte charakterizuje celou osobnost jubilanta – ochotu bít se za své přesvědčení v každé situaci, neutuchající vitalitu i schopnost nadchnout a přesvědčit okolí pro dobrou myšlenku. Do dalších let proto přejme našemu „božím bojovníkovi“ hojnost zdraví, svěžesti a hlavně hodné radosti ze života.